

- NÉPESSÉG -

1546-ban 1 porta, 1 zsellér. Nemesek birtokolják.

1554-ben 2 porta

1588-ban üres

1598-ban hódolt, 2 ház

Év	Népeség	Lakóház
1785	172 fő	16 ház
1851	255 fő	
1869	246 fő	
1892	307 fő	48 ház
1900	289 fő	
1910	412 fő	82 ház
1930	417 fő	87 ház
1940	426 fő	
1949	461 fő	
1960	499 fő	
1970	512 fő	
1980	419 fő	
1990	415 fő	

Lakói

A XVI. Századi adatok jól bizonyítják, hogy a török hódoltság alatt Sikátor milyen csekély házból álló kis település volt. Természetesen figyelembe kell venni, hogy a török gyakran rárontott a falura és felgyújtotta azt. Lakói a török sanyargatás elől elköltöztek nyugodalmasabb vidékre.

Az 1784-ben lezajlott első népszámlálás adatai már részletesebben felvilágosítanak a népesség viszonyáról. A falu lakói ekkor a nagycsalád kötelékében éltek. Ezt mutatja, hogy a 16 lakóházban 22 család, egy családban átlagosan 8 személy élt. A 22 családban 30 házas férfi volt. A katonák tervezése, számbavétele érdekében a férfiakat koronként külön is feltüntették. A három nemes férfi mellett a parasztok száma 45 volt. Ebből 18 jobbágy, 22 zsellér és 5 az egyéb foglalkozású. A falu tehát jobbágy településnek minősült.

A családok életében az 1800-as évek közepén történetet a nagy életmódváltozás. 1892-re a lakosság már szakított a nagycsalád kötelékében való éléssel. Jól bizonyítja ezt, hogy háromszorosára növekedett a lakóházak száma és a lakosság száma még duplájára sem emelkedett ez alatt. Száz évvel ezelőtt egy lakóházra 11 lakos jutott, 1890-ben az egy lakásban lakók átlagos száma csak 6 fő volt. Ez is bizonyítja, hogy a családok külön mentek lakni, külön gazdálkodtak.

Sikátor hadas település volt. Ez egyben azt is jelentette, hogy a hadhoz tartozók egy telken települtek, vagy egymás mellett alakították ki telkeiket. Az Elek, Holló és Csuha családok, mint legősibb törzsökös lakosokat, a községben még nemrégiben is had jelzővel különböztették meg a többi lakosoktól.

A had a családban alakult szűkebb törzsi közösséget jelent. Az építkezést erősen befolyásolta. Ha a hódoltság alatt kényszerültek elhagyni ősi helyüket, a veszély elmúltával visszatértek ősi telkeikre. A régi magyaroknál a had a családhoz tartozók összessége volt. A

nők, a gyermekek, de a cselédség is belétartoztak. Ma is a had azoknak a gyűjtőneve, akik egy családdhoz tartoznak. Ez ma már ritkán hallható palóc szó.

1850-ben feljegyezték, hogy a lakosság minden tagja római katolikus. 1890-re a katolikusok mellett már 3 görögkatolikus, 1 református és 4 izraelita lakosa is volt a falunak.

Palád-Kovács Attila megállapította, hogy a falu lakói a palóc népcsoporthoz tartoznak és ezen belül, a barkók közé sorolja, mintegy elszigetelt területet képezve a barkó földön.

A falu népessége 1900-ban (289 fő) 15 fő kivételével a mezőgazdaságból, erdőgazdaságból és állattenyésztésből élt. 8 fő az iparból (kovács), 3 a kereskedelemből (szatócs és kocsmáros) 4 fő egyéb foglalkozásból élt. Még az 1930. évi statisztika is megjegyezte, hogy az őstermelők száma 352 fő, de ekkor már mind többen igyekeztek az ózdi vasgyárban munkát vállalni.

1930-ban már a kereső népesség 11%-a a gyárban dolgozott s ez gyorsan növekedett. Mivel szakmai végzettségük nem volt a legnehezebb munkában, mint segédmunkás dolgoztak. A gyártól való távolság (11 km) is nagy nehézséget jelentett. Naponta nem tudtak hazajárni, mert közlekedés nem volt biztosítva. Ezért hétfőre virradólag már éjszaka elindultak, magukkal vitték a heti élelmüket, és gyalog tették meg az utat, hogy műszakkezdésre, reggel hat órára a gyárban legyenek. Az ózdi gyár a naponként haza nem járó, távolabbi dolgozóknak biztosított szállást a barakkokban. A szombati műszak után mentek ismét haza.

Ruházatban, öltözetben már korábban elhagyták a régit, a hagyományosat. Már az 1920-as években teljesen hiányoztak a cifrázkodó, magyaros motívumok, a díszítőelemek a ruházatról. Ennek magyarázatát Helegda János tanító a következőkben ismerte fel: „A közelben, 1 km távolságban trianoni cseh határon át nagyarányú csempész kereskedelem bonyolódik le (írja 1936-ban). A csempészek az olcsó, silány, de rikitó cseh ruházati cikkekkkel a lakosságot elárasztják.” A lakosság ezekben öltözve jár.

Ugyancsak a tanító úr jegyezte fel, hogy az 1930-as évek első felében a község lakóinál kulturális és közösségi életben bizonyos mérvű elmaradottság, befelé fordulás volt tapasztalható. Ennek alapvető oka a település nagymérvű elzártsága volt. Ősztől tavaszig a járhatatlan földutak miatt el voltak zárva a világtól. Hangonytól Domaházáig, Szilakszótól Sikátorig a köves, makadámutat 1930-31-ben építették meg. A község csak ettől az időtől tudott rendszeresen bekapcsolódni a szomszéd község kulturális életébe. A Rima völgyébe kiépült kapcsolataikat az új országhatár elzárta. Időnek kellett eltelni, míg Ózd felé, Borsodban kapcsolatuk kialakult. A faluban hiányzott a kultúrház, nem volt Népkönyvtár. 1936-ban egyetlen rádió volt a községben. Legnagyobb ünnepük a szeptember 8-a. Kisboldogasszony napja, a búcsú napja volt, melyet nem ritkán 2-3 napig tartó dáridóval ültek meg.

A házasságok csaknem kivétel nélkül 20 éven alul kötettek s ez a nők korai öregedéshez vezetett. A faluban kezdett eluralkodni az egyke a módosabb családok között, a föld egybetartása miatt. A gyermekhalandóság alacsonyabb volt, mint a környék falvaiban. Vigyáztak arra az egy gyermekükre. Egyébként a falu egészségügyi helyzetét kielégítőnek tartották, azzal magyarázva, hogy levegője, ivóvize igen jó és az emberek sok időt töltenek a szabadban. Az emberek jó egészségi állapotát nem az orvosi ellátásnak tulajdonították. A legközelebbi orvos Hangonyban, a gyógyszertár pedig Ózdon volt.

Az egyházi anyakönyvek legrégebb adatai azt bizonyítják, hogy Sikátor legősibb lakói a Medve szakó családból adódtak. Az 1779-es házassági anyakönyvben szerepel már Medve Bartusz, az 1783-as évben Varga és Maruzsi, az 1782-esben Csuha név is. Az Elek név 1783-ban található először, a Kocsik pedig 1800-ban tűnik fel a születési anyakönyvekben. Paládi Kovács Attila a Barkóság és népe című művében így írt: „A 18-19. században, az uradalmi falvakban a Barkóságon kívülről jött népek is megtalálhatók. A domaházaiak állítják, hogy a (Kocsik, Frecskó, Medve, Maruzsi) családok elődei „tótok” voltak, de a magyar környezetben

észrevétlenül elmagyarosodtak. A Csuhaj család Bekölcéről, a Holló család pedig Domaházáról jött Sikátorba.”

A II. világháború előtt a legmódosabb családok a következők voltak: alsó Kocsik Tóth István, Kisbenedek Bálint, Kisbenedek Péter, Medve kispetyi Kálmán, Medve kispetyi József, Medve szakó István és Medve szakó Antal.

A faluban két zsidó család is lakott, Dróth Adolf és Klein Dezső, családjával. Ők sógorok voltak. Dróth úr vezette a kocsmát, a szatócsboltot, sőt még suszter is volt, Klein pedig 400 hold földbirtokkal rendelkezett. Dróth Adolfot máig emlegetik a sikátoriak, leginkább a humoros történetek felelevenítésekor. Az járta róla, hogy nagyon „bamba”, álmos ember volt. Az üzletben is rendszeresen elaludt, s a falubeli gyerekek nyugodtan lopkodhatták tőle a cukorkát. Egy alkalommal – az idősek elmondása szerint – jártában is elbóbiskolt úgy hogy az előtte keresztül haladó kondát sem vette észre, és felbukott az egyik malacban. Azóta mondják Kissikátorban, ha valaki túl van egy-egy nagyobb eseményen, hogy „Átesett rajta, mint Dróth úr a disznón!”

Klein Dezső, a földbirtokos alkalmazottakat, cselédeket is tartott. A juhásza Fodor János, az állatgondozója Kovács kere János volt. A falu felső végében, a Pusztán volt a rakodója, ahol ma Holló Ferenc, Molnár József, Elek József és Fodor János családi háza található. Azzal szomszédságban, Fodor Kálmán házától lefelé 1200 négyszögölön az 1920-as évek végén levante gyakorlóteret létesítettek. Volt amikor a rakodóról 4-500 mázsa terményt is elszállítottak, s ez a Klein birtokán termett meg.

A zsidó családokat 1944-ben az ózdi gettóba gyűjtötték össze s onnan a megsemmisítő lágerekbe szállították. A háború után a Dróth családból csak Miklós és Vera menekültek meg s jöttek haza. Ózdon az Állami Áruházban helyezkedtek el, Sikátorba már nem jöttek vissza. Klein Dezső birtokát 1945-ben szétosztották a földnélkülieknek, az erdőt pedig államosították.